

Promluva 39

Husam al-Din Arzanjani,
dříve, než vstoupil
do služeb
a společnosti dervišů,
byl velkým debatérem.
Kamkoliv šel,
s vervou se zapojoval
do pří a polemik.
Debatoval dobře
a hovořil excelentně,
ale jakmile se ocitl
ve společnosti dervišů,
jeho srdce se zcela
obrátilo proti debatě.
„Kdokoliv touží
sedět při Bohu,
necht' sedí
s milovníky Boha.“
Tyto intelektuální vědy
jsou hrou a promarněním
života, ve srovnání
s duchovními
zkušenostmi dervišů.
Tato cesta netoužení
je cestou k dosažení
tvých tužeb.
Na této cestě
k tobě přijde vše,
co jsi si toužebně
přál, ať už to bylo
rozdrcení armád,
vítězství nad nepřítelem,
dobyty království,
přivedení lidí
k poslušnosti, překonání
svých současníků,
či elegance projevu.
Když si zvolíš
cestu chudoby,
tyto věci k tobě přijdou.
Nikdo ještě nešel
touto cestou
a měl důvod si stěžovat,
na rozdíl od jiných cest,
kde pouze jeden
ze statisíce
dosáhne svého cíle,
a dokonce i ti nenajdou
vždy štěstí a mír.

Neboť každá touha
má mnoho větví, se
cest k dosažení toho cíle.
Je to dlouhé a náročné,
plné nástrah a překážek,
a nakonec
je možné, že ty
klikaté cesty
nenaplní tvoji touhu.
Avšak,
jakmile vejdeš do světa
chudoby a praktikuješ ji,
Bůh ti propůjčí
království a světy, o kterých
jsi ani nesnil, a budeš se
cítit docela zahanben tím,
po čem jsi dříve toužil.
„Ó!“ vykřikneš.
„S takovou realitou
v existenci, jak jsem mohl
toužit
po takových hloupostech?“
Ale Bůh říká,
„Pokud byste jen povstali
nad takové touhy,
byli od nich odděleni
a viděli je,
jakými jsou,
všichni by se měli dobře.
Přesto nyní,
když vejdou do tvé
mysli a ty se jim vyhneš
pro mě, mé milosrdenství
bude bezmezné,
takž ti je samozřejmě
učiním dosažitelnými.“
Tak se tomu stalo
s Mohamedem.
Předtím, než dosáhnul
svého cíle a stal se slavným,
naslouchal
elegantním proslovům
a výřečnosti arabů,
a přál si, aby tak
také dokázal hovořit.
Přesto, jakmile mu
byly odhaleny neviditelné
světy a on byl
opojen Bohem,
jeho srdce se zcela

odvrátilo
od chtění a touhy.
Bůh prohlásil,
„Daroval jsem ti
eleganci a výřečnost,
které jsi hledal.“
Prorok odpověděl,
„Pane,
k čemu mi jsou?
Jsou mi lhostejné
a netoužím po nich.“
Bůh odpověděl,
„Nedělej si starosti.
Tvá původní touha
bude naplněna,
přesto však tvá lhostejnost
bude zachována, aby ti
chtění neublížilo.“
Bůh mu propůjčil
takovou řeč,
že celý svět od jeho času
až do dnešního dne
tvořil
a dále tvoří svazky,
které ji vykládají,
a přesto lidé
nejsou schopni porozumět
všemu, co obsahuje.
Bůh také prohlásil,
„Tví společníci,
ze slabosti
a ze strachu o své životy
šeptají tvé jméno
pouze v tajnosti.
Ale já tvoji velikost
u veřejným široko daleko,
takže všichni muži
a ženy ji budou hlasitě
provolávat ve sladkých
intonacích pětkrát denně
na vysokých minaretech
ve všech koutech světa.
Tvé jméno bude slavné
na východu i západu.“
Stejně je to s kýmkoliv,
kdo vsadí svůj život
na tuto cestu:
jim se stanou
všechny záměry,
ať náboženské či světské,

dosažitelnými.
 Nikdo nikdy neměl
 důvod si stěžovat.
 Slova svatých
 jsou bernou mincí;
 slova ostatních
 jsou pouhou imitací.
 Imitace je větev
 berné mince.
 Imitace je jako
 dřevorytina
 ve tvaru chodidla,
 to dřevěné chodidlo bylo
 vzato ze skutečného chodidla
 a vytvarováno na jeho míru.
 Pokud by neexistovalo
 chodidlo, jak by zde mohla
 být kopie? Proto je
 některá řeč bernou mincí,
 a jiná imitací.
 Připomínají jedna druhou.
 Pouze rozlišováním
 dokážeme rozpoznat rozdíl.
 Toto kritické vnímání
 je skutečnou vírou.
 Nevidíte, jak Mojžíš
 odhodil svoji hůl
 a ta se stala hadem,
 a hole a provazy
 kouzelníků
 se také staly hady,
 ale faraón,
 který postrádal vhled,
 mezi nimi
 neviděl rozdíl,
 zatímco Mojžíš,
 který disponoval schopností
 rozlišování, rozeznával
 pravdu od kouzel?
 Skrze rozlišování
 se Mojžíš stal věřícím.
 Takže si uvědomujeme,
 že víra je rozlišování.
 Kořenem našeho úsudku
 je boží zjevení.
 Ale po míšení
 s myšlenkami, smysly
 a touhami
 smrtelných bytostí,
 ta původní milost vymizela.

Jak náš úsudek
 nyní odráží
 delikátnost zjevení?
 Je to jako voda,
 která dnes plyne
 v Turutu k městu.
 Tam, u jejího zřídla,
 podívejte se, jak je
 čistá a kvalitní!
 Ale jakmile vejde do města,
 a prochází skrz zahrady,
 čtvrtě
 a domy obyvatel,
 mnoho lidí si v ní umývá
 své ruce, tváře, chodidla
 a další části,
 a své šaty, koberce,
 a všechna moč
 těch lidí
 a mrva
 koní a mul
 se do ní vylévá.
 Podívej se na tu vodu,
 když prochází
 druhou stranou města!
 Je to stále stejná voda,
 schopná proměnit prach
 v hlínu, uhasit žízeň,
 učinit pole zelenými,
 přesto díky rozlišování
 vidíme, že je voda znečištěná
 a ztratila svoji původní
 průzračnost. Voda,
 která nikdy nezatuchne –
 to potřebujeme.
 Voda, která dokáže vyčistit
 nečistoty světa,
 aniž by v ní zanechaly
 nějaké stopy.
 Zachovává si svůj
 čirý a svěží stav, a není
 nikdy zkažená.
 To je voda Pravdy.
 Tedy, víra je rozlišování,
 rozeznávání pravdy
 od klamu a pravého
 od napodobeniny.
 Tato slova jsou cenná
 pro každého, kdo disponuje
 kritickým vnímáním,

ale jsou mrhána
 na ty, kdo nedokážou
 vidět rozdíl.
 Pokud tato slova padnou
 do rukou těch, kdo
 nedokážou rozlišovat,
 je to jako dávat
 vzácné perly dětem,
 které neznají jejich hodnotu.
 Později,
 když jim nabídneš jablka,
 rády je vymění
 za perly, protože nic lepšího
 neznají.
 Když byl Abu Yazid
 ještě dítě, vzal jej
 jeho otec do školy,
 aby se učil právní vědě.
 Když jej přivedli
 před ředitele školy,
 zeptal se, „Je toto
 právní věda Boha?“
 Oni odpověděli, „Toto je
 právní věda
 Abu Hanifa.“
 On řekl, „Já chci
 právní vědu Boha.“
 Když jej přivedli
 před učitele gramatiky,
 zeptal se, „Je toto
 gramatika Boha?“
 Učitel odpověděl,
 „Toto je gramatika
 Sibawaihiho.“
 Abu Yazid řekl,
 „Já ji nechci.“
 Tímto způsobem
 mluvil všude,
 kam jej otec vzal.
 Jeho otec s ním
 nedokázal nic dělat
 a nakonec jej nechal být.
 Později
 při svém hledání
 přišel do Bagdádu
 a jakmile spatřil Junaida,
 vykřiknul, „Toto je
 právní nauka Boha!“
 Jak by se mohlo přihodit,
 aby jehně

nepoznalo vlastní matku,
na jehož mléce
bylo odkojeno?
Takže, zapomeň na formu.
Byl zde jistý šejk,
který nechával své žáky
stát ve službě
se sepjatýma rukama.
Zeptali se jej,
„Šejku, proč nenecháš
tuto třídu se posadit?
Toto není
cvičení dervišů,
to je zvyk
princů a králů.“
Odpověděl, „Ne. Bud'te tiše.
Musíte respektovat tento
způsob, abyste získali
plný prospěch. Ačkoliv
respekt leží v srdci,
přesto je
vnější
přebalem vnitřního.“
Z přebalu knihy
lidé poznají,
co obsahuje.
Z vnějšího respektu,
klanění hlavy
a stání,
lze vidět, jaký respekt
mají vnitřně,
a jejich respekt vůči Bohu.
Promluva 40
Jauhar,
sultánův služebník, řekl,
„Bylo nám řečeno,
že za svůj život
musíme opakovat
muslimské krédo pětkrát.
Co když
nerozumíme slovům,
nebo si je
nezapamatujeme správně?
Po smrti,
jaké otázky
nám budou klást,
když uvidí,
že jsme zapomněli i otázky,
které nás učily?“
Rumi odpověděl:

Když zapomeneš,
co ses naučil,
pak se samozřejmě
staneš nepopsaným listem,
vhodným pro otázky,
které ses nenaučil.
Nyní, v tuto minutu,
mi nasloucháš.
Část toho, co říkám,
přijímáš,
protože jsi podobné věci,
již dříve slyšel,
některé přijímáš jen z půli,
a co se ostatních
věcí týká, váháš.
Nikdo neslyší
toto odmítnutí či přijmutí,
či debatu,
která v tobě probíhá.
I když nasloucháš,
žádný zvuk
či hlas
nepřichází k tvému
uchu z tvého nitra.
Pokud budeš hledat
vnitřně, nenajdeš
žádný nástroj řeči.
Tento tvůj příchod,
navštívení mě,
je samo otázkou
bez hrdla
či jazyka, zní,
„Ukaž mi cestu,
a vysvětli,
co jsi předvedl.“
Mé sezení s tebou,
ať mlčky
či s mluvou, je odpovědí
na tvé skryté otázky.
Když čekáš na krále,
je to otázka
adresovaná králi
a odpověď.
Každý den se král
táže svých služebníků
bez jazyka:
„Jak stojíte?
Jak jíte?
Jak vypadáte?“
Pokud má někdo v sobě

křivý obličej, jeho odpověď
bude nevyhnutelně křivá
a nemůže dát
přímou odpověď.
Stejným způsobem
někdo, kdo koktá,
jakkoliv si přeje
hovořit nepřerušovaně,
není toho schopen.
Zlatník, který třel zlato
o kámen,
se jej dotazuje,
a zlato odpovídá,
„Toto jsem já. Jsem čisté.“
Nebo, „Jsem slitina.“
Tavící kelímek ví,
poté, co jste byli otestováni,
zda jste zlato,
nebo pouhá měď
se zlatým potahem.
Hlad je
otázkou přirozenosti:
„V tělesném domě
je prasklina.
Dej cihlu. Dej maltu.“
Jedení je odpověď: „Vem si.“
Nejedení
je také odpověď:
„Počkej na později.
Cihla ještě neuschla.“
Lékař přichází
a poslouchá náš puls.
To je otázka –
pulzování tepny
je odpověď.
Zkoumání moči
je nevyslovená otázka
a odpověď.
Uložit
sémě do země
je otázkou:
„Dáš ovoce?“
Růst stromu
je odpověď
bez jazyka.
Protože odpověď
je beze slov, otázka
musí být také beze slov.
Král četl tři dopisy
od stejného člověka,

ale neodpověděl.
Podřízený napsal stížnost,
v níž uváděl,
„Již třikrát jsem
žádal vaši výsosť.
Nechť vaše výsosť
alespoň uvede,
zda má žádost byla
přijata či zamítnuta.“
Král napsal
na zadní stranu dopisu,
„Cožpak nevíš,
že odmítnout odpovědět
je také odpovědí,
a že odpovědí hlupákovi
je mlčení?“
To, že strom neroste,
je odmítnutí odpovědět,
a také odpovědí samotnou.
Každý pohyb, který
lidé učiní, je otázkou.
Cokoliv se jim přihodí,
ať smutek, či radost,
je odpovědí.
Pokud slyší
příjemnou odpověď,
ukazují své díky.
Díky je vyjádřeno
opětovným položením
podobného druhu otázky.
Pokud slyší
nepříjemnou odpověď,
rychle požádají
o Boží odpuštění
a neopakují
ten druh otázky.
„Kéž by jen, když k nim
přišla naše moc,
byli pokorní! Ale
jejich srdce byla tvrdá.“
Jinými slovy,
nerozuměli, že ta odpověď,
kterou obdrželi,
vzešla z otázky,
kterou položili.
„A Satan jim
vystrojil spravedlivě,
podle toho, co činili.“
To znamená,
že viděli odpověď

na svoji otázku, ale řekli,
„Tato ošklivá odpověď
není přiměřená
naši pěkné otázce.“
Neuvědomili si,
že kouř vychází
z paliva, ne ohně.
Čím suší palivo,
tím čistší plamen.
Pokud svěříš svoji zahradu
zahradníkovi
a ucítíš
nepříjemný zápach,
podezřívej zahradníka
a ne zahradu.
Proto,
cokoliv se ti děje,
naprav sám sebe,
pak nebudeš muset
každý den
s někým bojovat.
Pokud ostatní říkají,
„Všechno pochází od Boha,“
my odpovídáme: Pak
mít vůči sobě výčitky
a nechat svět být
je také od Boha.
Je to jako
příběh o chlapci,
který setřásal meruňky
ze stromu a jedl je.
Majitel sadu
jej chytil a řekl,
„Nebojíš se
božího trestu?“
Chlapec odpověděl,
„Proč bych se měl bát?
Strom patří Bohu,
a já jsem boží služebník.
Boží služebník
jedl boží ovoce!“
Majitel řekl,
„Počkej a sleduj,
jakou odpověď ti dám.
Přineste lano,
přivažte ho ke stromu
a bijte ho, dokud nebude
odpověď jasná!“
Chlapec řekl,
„Nebojíš se

božího trestu?“
Majitel odpověděl,
„Proč bych se měl bát?“
Ty jsi boží služebník,
a tohle je boží hůl.
Já bijí božího služebníka
boží holí!“
Ponaučení je takové,
že tento svět je jako ozvěna –
cokoliv řeknete,
ať dobrého či zlého,
slyšíte totéž
od hory.
Pokud si myslíte,
„Hovořil jsem krásně
a hora mi dala
škaredou odpověď,“
je to nemožné.
Když na horách
zpívá slavík,
vrací hora
hlas vrány
nebo osla?
Zpívej sladce, když
procházíš horským
průsmykem, azurové
nebe posílá zpět tón
sladkosti z tvého
vlastního hrdla.